

Vakıflı köyün bir müzesi var

27 Haziran 2020

A

Ermeni köyü Vakıflı, şimdi müzesiyle de gündemde. Dağ köylülerinin özgün eşyasıyla oluşturulan Vakıflıköy Müzesi, kendi hikâyesini anlatıyor

Türkiye’de varlığını sürdüren son Ermeni köyü Vakıflı, Hatay’ın Samandağ ilçesine bağlı, 35 hane ve 100 nüfustan oluşuyor. Alışılmış köylerden farklı ve gezginlerin en çok ilgisini çeken yerlerden biri olma özelliğini koruyor. Vakıflı tarım yapılan Musadağ yöresinde bir dağ köyü. Burada herkes turunçgillerle uğraşıyor. Türkiye’de organik tarıma ilk geçiş yapılan yerlerden ve bu konuda ödülleri bulunuyor. Köyün kadınları, 2005 yılında birlik olarak bir kooperatif kuruyor. Hepsi ürünleriyle kooperatifte yer alıyor. Ceviz reçeli, turunç reçeli, nar ekşisi, iğne oyası gibi ürünler, kooperatifin adı altında köyün kilisesinin kantininde satışa sunuluyor. Gelirin büyük bir kısmı kadınlara, ufak bir bölümü de kilise vakfına kalıyor. Böylece Vakıflı kadınları, hem köye hem de kendi ev ekonomilerine katkı sağlıyor. Tüm bu özellikleriyle çok bilinen ve yüksek sayıda ziyaretçi alan köy, artık bir de müzesiyle dikkatleri çekiyor: “Vakıflıköy Müzesi.”

Küçük ama zengin

Ziyaretçilerine kapılarını kısa süre önce açan, ancak resmi açılışı önümüzdeki günlerde yapılacak olan müzenin proje koordinatörü, sanat tarihçi Lora Çapar, “Kendimizi ziyaretçilerin yerine koyduktan sonra bu müzeyi kurmaya karar verdik. Köyden ne aldıklarına ve beraberlerinde götördüklerine baktık; ‘Ne götürüyorlar, döndüklerinde akıllarında ne kalıyor?’ diye düşündük. Köyün daha fazlası var dedik. Köydeki insanların bir geçmişi, hikâyeleri, yemekleri, müzikleri, şarkıları var. Bunları göstermek istedik” diyor.

Müze, küçük ama içeriği çok zengin bir etnografya müzesi niteliğini taşıyor. Yalnızca Vakıflı’dan değil, Musadağ’da yer almış yedi Ermeni köyünden izler bulunan müzeyi gezecekleri neler bekliyor: Girişte ziyaretçileri eski bir nişan elbisesi karşılıyor. Çapar, “Eski bir gelinlik ararken gördüm ki kimsenin gelinliği yok! Tek bir gelinlik varmış ve herkes evlenirken bunu giyermiş” diyor. O nedenle bulabildikleri en eski kıyafeti müzenin girişine koymuşlar.

Ninelerin gurbet türküsü

Köyün dili, size merhaba diyor! Gençlerin pek rağbet etmediği, aslında herkesin kullandığı bu dil Musadağ Ermenicesi; Türkiye’de kullanılan İstanbul ve Batı Ermenicesinden farklı. Dili anlatan panodan köyün tarihini anlatan panoya, oradan da dini ayinlerde kullanılan eşya ve kıyafetlerin olduğu vitrine geçiliyor. Musadağ köylerindeki dini inanışı ve yortuları anlatan panolardan sonra Asdvadzadzin yortusunda (15 Ağustos’ta Meryem Ana’nın göğşe yükselişi) yapılan ve bu bayrama has Harissa yemeğinin anlatıldığı bölüme geliniyor. Burada, bu bayramı gösteren bir film izlenebiliyor.

Göçü bir metafor gibi görüp, bir bavul ve bir bastonla işledikleri kısımdan sonra da bilgi panosunu okurken, köyün ninelerinin söylediği bir gurbet türküsü dinliyorsunuz.

Köylülerle oluşturuldu

İçinde örneklerle mimari ve müziği anlatan bir vitrin ve köyün evlilik geleneklerinin anlatıldığı alanın ardından, belgesel odasında köyle ilgili belgeseli izleyebiliyorsunuz. Müzede bilgi panoları Türkçe ve Ermenice; İngilizce okumak isteyenler için QR kodları konulmuş. Köyün eskilerinin fotoğraflarının yer aldığı panonun önünde dilediğinizi yazabileceğiniz kartlar bulunuyor. Bir başka köşede, köyün eski bir fotoğrafının önünde hatıra fotoğrafı çektirebiliyorsunuz. Çapar: “İnteraktif bir müze yapmak istedik; müzeyi köylüyle birlikte kurduk; her eşya, her hikâye bu evlerden çıktı. İlk başta müze fikri çok sıcak gelmese de şimdi herkes çok memnun” diyor. Türkiye’nin en güzel köşelerinden biri olan Vakıflı köyünü ve esere değil, hikayeye odaklı bu müthiş müzeyi mutlaka görmelisiniz.